

Fig. 1. Kirken set fra sydvest. NE fot. 1993. – *Südwestansicht der Kirche.*

ASKOV KIRKE

MALT HERRED

Kirken er opført som valgmenighedskirke 1899-1900 (indviet 28.januar 1900). Efter valgmenighedens nedlæggelse 1972 tjente den som filialkirke, indtil Askov 1986 udskiltes fra Malt som et selvstændigt sogn og eget pastorat.

Kirken, der ligger ved en dam i højskolebyens nordre del, omgives af en *kirkegård*, heget af høje bøgehække.¹ Vest for kirkegården er 1981 opført et rødstens *kapel* med kontor for grave- ren ved arkitekt Steffen M. Søndergaard. En

gulkalket bygning med konfirmandstue, fra 1991, nordøst for kirken skyldes samme arkitekt.

Den oldkirkeligt inspirerede kirke er af røde mursten og tækket med skifer. Den er tegnet af arkitekt Rolf Schroeder, der samtidig har bygget præsteboligen nord for kirken.² Et ældre, ikke benyttet forslag fra Schroeders hånd (fig.

3), dateret marts 1899, viser en centralkirke med stor kuppel i midten. Hans endelige forslag, der altså fik en hel anden udformning, blev foretrukket frem for tegninger til en hvid kirke, udarbejdet af Eyvind Mørch.³

Den brede bygning består af et treskibet langhus med apsis i øst og et tårn over midtskibets nordvestre hjørne. Den høje apsis, der er uden åbninger, smykkes af liséner og rundbuefrise. Kirken er indvendig ret mørk, idet sideskibenes vinduer blot er små kvadratiske glugger med farvet glas,⁴ anbragt i pudsede, rundbuede blændinger. Højkirken belyses i hver side af 4×5 rundbuede småvinduer, korresponderende med den indvendige fagdeling og dækket af sammenmurede prydstik. I vestfacaden, med hovedindgangen, er brugt de samme vinduesformer som i sideskibene og højkirken. Den bly-

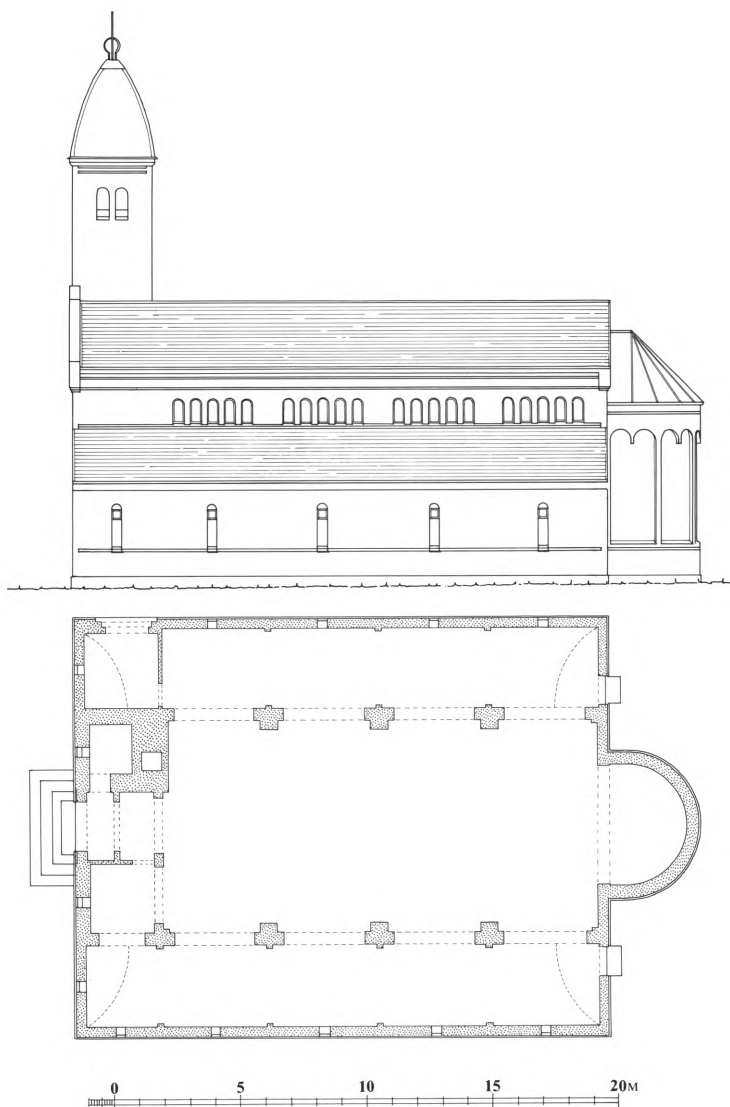

Fig.2. Plan og opstalt set fra syd. 1:300. Målt af Sv. Aa. Aakjær 1975, tegnet af Marianne Nielsen 1993. – *Grundriss und Aufriss, Süd*

Fig. 3. Projekt til valgmenighedskirke i Askov (s. 2842). Opstalt ved Rolf Schroeder 1899. Farvelagt tegning i Lokalhistorisk arkiv for Vejen kommune. – *Entwurf für eine Kirche der freien Gemeinde in Askou. Aufriss 1899.*

tækte gavlkam har en svær, muret gesims, afsluttet med en afrundet toptinde med cirkelkors. Det høje tårn, der kan minde om italienske kampaniler, har tvillingglamhuller og dækkes af et konvekst pyramidespir, som ender i en bøjle med kors.

I det indre forbindes midt- og sideskibe af rundbuede arkader. Pillerne smykkes ligesom den runde apsisbue af kragsten af granit med bølgelinier. I væggene mod midtskibet markeres fagdelingen af murede halvsøjler med trapezkapitæler, hvilende på høje retkantede plinte. Væggene er i blank mur indtil buernes vederlagshøjde; partierne herover er bortset fra halvsøjlerne gulkalkede ligesom sideskibenes

»halve«, pudsede tøndehvælv. Midtskibet har fladt loft med korslagte bjælker. Trægulvet er i østre fag hævet to trin. – Vestenden af nordre sideskib, der nu er materialrum, brugtes tidligere som ligkapel.

En gave fra Ingeborg Schrøder i anledning af 25 års jubilæet 1924 var tiltænkt en kalkmalet udsmykning omkring triumfbuen, som ønskedes udført af Niels Skovgaard; men først 1939 realiseredes tanken om en udsmykning, idet der under loftet opsattes en frise med engle i keramisk arbejde (jfr. prædikestol).

Inventaret er i alt væsentligt fra opførelsen og tilfaldet kirken som gaver. *Alterpartiet*, der skyldes arkitekten, er i blankt egetræ, alterbordet

Fig. 4. Indre set mod øst. NE fot. 1993. – *Kirchen inneres gegen Osten.*

med reliefskåret Jesumonogram mellem knælende engle, retablet buetformet med et kors, der har trekløverender og forgyldt strålekrans.⁵

*Altersølv*et er københavnsk, mærket »(18)99« og »I. Holm«. Den bægerformede, brede kalk prydes af vinløv og bærer påskriften: »Askov Valgmenighed fra Ryslinge Valgmenighed«. Disken har dekoration med Jesumonogrammer, ligeledes oblatæsk, der er skænket af 36 præster; alterkandens udsmykning svarer til kalkens.⁶ En nyere alterkande er ganske enkel med graveret kors. *Alterstagerne*, af gotisk form, er en gave fra forstander L. Schröder, en syvstages givet af Ryslinge valgmenighed.

Døbefonten, af grå granit, 85 cm høj, har tresidet fodplade med tre kugler, der bærer en halvkuglekumme med indhugget bølgemotiv.⁷

Dåbsfadet er af messing med slyngranker og i bunden en drevet bebudelsesscene, hvorm ver-salerne: »Livets Ord af Guddoms Rod, Kilden er til Livets Flod«.

Den murede *prædikestol* er fra 1939, prydet af keramiske relieffer, evangelistsymbolerne, som skyldes H. G. Skovgaard. Kirkens første *†prædikestol* var ligeledes muret, men blev allerede til indvielsen udskiftet med en ganske enkel, polygonal *†prædikestol* i blankt træ, der som fonten hvilede på tre kugler. Stolestaderne, som er af bejdset fyr, ganske enkle, har imod midtgangen kraftige buegavle med forsænket cirkelkors og en lille balusteragtig frisojele under sædet.

Orgel, 1963, med seks stemmer, ét manual og pedal, bygget af Th. Frobenius & Sønner, Kgs. Lyngby. Disposition: Manual: Gedakt 8', Prin-

cial 4', Rørfløjte 4', Oktav 2', Spidsfløjte 1'. Pedal: Subbas 16'. Oprindelig på pulpitur i vest; siden 1973 på gulvet i skibets vestende, syd for midtergangen. †*Orgler*. 1) 1906, leveret af Joh. P. Andresen & Co., Ringkøbing. På gulvet. 2) 1916, med seks stemmer, bygget af Horsens Orgelbyggeri ved M. Sørensen med genanvendelse af dele fra torgel nr. 1.⁸ Omdisponeret 1948 af Th. Frobenius & Co., Kgs. Lyngby og Horsens.⁹ Disposition 1916: Bordun 16', Principal 8', Gedakt 8', Salicional 8', Æoline 8', Oktav 4'; oktavkoppel, svelle.¹⁰ Disposition 1948: Bordun 16', Principal 8', Gedakt 8', Oktav 4', Quint 2 2/3', Oktav 2'; oktavkoppel, svelle.⁹ Pneumatisk aktion, bælgeventil-vindlade. På pulpituret. Skænket af gårdejer Søren Peder Knudsen, Lille Skovgaard.¹¹

Et fotografi af professor Poul la Cour, i glasramme, er ophængt vestligst i nordre sideskib.

Enkle lysekroner har 1990 afløst to store, hjulformede messinglysekroner, der nu er på kirke-loftet.

Klokken, fra 1972, tvnm. 80 cm, bærer om hal-sen reliefversalerne: »Jeg støbtes i Året 1972 af A. Paccard, Annecy le-Vieux, Savoyen, til Askov Valgmenighedskirke«. Hals og slagring har profilering og vinløv, legemet versalindskrift: »Kirkeklokke mellem ædle malme, mageløs er for mit hjerte du«. En oprindelig †*klokke*, med samme salmelinjer, havde af besparelsesgrunde været udført af jern.¹²

Gravminder. Blandt de mange begravede på kirkegården med tilknytning til højskolen er valgmenighedens første præst Axel Helweg, †1914, og hustru, hvis mindesten er udført af Niels Larsen Stevns. 17 gravsten, udført af billedhuggeren Niels Hansen Jacobsen, er bevaret på nær én.¹³

Litteratur. Højskolebladet 1900, spalte 169-84. Frederik Schrøder: Askov Valgmenighed 1899-1924, Kolding 1924. Asger Højmark og Uffe Hansen: De grundtvigske Fri- og Valgmenigheder, Odense 1944, s. 281-92. *Arkivalier*. Lokalhistorisk arkiv for Vejen kommune: Forhandlingsprotokol for Askov valgmenighed, 1899-1971.

Tegninger og opmålinger. Ved embedet: Plan, opstalter og snit ved Sv. Aa. Aakjær, 1975. Lokalhistorisk arkiv for Vejen kommune: Ikke udført forslag til kirke ved Rolf Schroeder, marts 1899.

¹ Kirkegården, der o. 1922 er udvidet mod øst, blev indviet juledag 1900. Den første begravelse var dog foretaget allerede grundlovsdag samme år.

² Rolf Schroeder har også bygget det såkaldt hvide og røde hus på højskolen, 1898-99. 1924 opførte han den beslægtede Johanneskirke i Brørup stationsby (s. 2735-38).

³ Rolf Schroeders endelige forslag svarede omtrent til den bygning, der blev opført, dog blev størrelsen

formindsket i forholdet 3:4. De bygningskyndige, der blev rådspurgt, var arkitekt Marstrand, bygmester A. Bentsen, Vallekilde, og N. Pedersen, Dalhus.

⁴ Ovenlys vinduer i sideskibenes tage er sløjfet 1975.

⁵ Plankerne til korset er givet af H. D. Kloppenborg-Skrumsager, arbejdslønnen af J. N. H. Skrumsager.

⁶ Kanden er skænket af pastor A. Helweg, der også har givet dåbsfadet.

⁷ Fonten givet af Direktør A. Brodersen, Rønne.

⁸ Orglet er opført som en nybygning i Horsens Orgelbyggeris katalog 1923; Organist- og Kantorembederne, 5. udg. 1953 betegner arbejdet som en ombygning.

⁹ Organist- og Kantorembederne, 5. udg. 1953.

¹⁰ Organist- og Kantorembederne, 4. udg. 1944.

¹¹ Jyllands-Posten 12. maj 1963.

¹² Den var skænket af købmand Gotfr. Beck, Århus.

¹³ Lise Buurgaard og Agner Frandsen: Træet i stenen. Billedhuggeren Niels Hansen Jacobsens gravmæler og mindesten. Historisk Samfund for Ribe amt 1989, s. 69.